

Гуцульщина
національний природний парк

№3-4 (80-81)
2022 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК

ГУЦУЛЬЩИНА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

Шановні колеги, друзі!

Від щирого серця вітаю вас з Новим 2023 роком та прийдешнім Різдвом Христовим!

У ці святкові дні наші серця наповнюються надією на краще й духовною радістю. Нехай кожен місяць прийдешнього року буде яскравим і незабутнім! Нехай дива трапляються частіше, ніж про них мріється! Нехай події будуть значними і красивими, а життя - благополучним і щасливим!

Бажаю, щоб 2023 рік став для вас роком переможного миру, щасливим і сповненим Божої благодаті!

Юрій СТЕФУРАК,
директор Національного природного парку
«Гуцульщина»

2023

У 2022 році Національний природний парк «Гуцульщина» та Парк Краєзнавчий «Puszczy Romińskiej» (Польща) підписали договір про співпрацю в галузі охорони природи. В рамках цієї двосторонньої угоди здійснюється реалізація Міжнародного проєкту «Збереження біологічного різноманіття шляхом запобігання інтродукції, завчасного попередження та контролю інвазійних видів рослин», а також відбувається обмін досвідом природо-охоронної діяльності. Зокрема, упродовж 13-18 вересня цього року, директор НПП «Гуцульщина» Юрій Стефурак та старший науковий співробітник Парку Віктор Гавриленко з робочим візитом відвідали Park Krajobrazowy «Puszczy Romińskiej».

Під час візиту відбулося ряд заходів. Так, представники НПП «Гуцульщина» ознайомилися з діяльністю природно-заповідних установ Польщі; вивчали специфіку бюджету парку «Пуца Ромінська» та взаємодію із суб'єктами господарювання на території установи; спільно із польськими партнерами розробляли стратегію подальшої співпраці.

Окремо слід виділити участь делегації з «Гуцульщини» у роботі науково-практичного семінару із збереження ландшафтного і біотичного різноманіття на території парку «Пуца Ромінська». Зокрема, під час роботи семінару, фахівцями обговорювалися представлені програми ландшафтного парку, які стосуються збереження земноводних, відновлення історичних споруд та їх використання в реалізації європейської програми збереження Рукокрилих. А також, було презентовано діяльність Національного природного парку «Гуцульщина» в аспекті охорони та відтворення біологічного

різноманіття Карпат і збереження Рукокрилих (Кажанів) на території НПП (доповідач Стефурак Ю.П.) та представлено діяльність Біосферного заповідника «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна в умовах окупації (доповідач Гавриленко В.С.).

Практичною частиною семінару була участь у тренінгу з відлову, обстеження та кільцювання кажанів у польових умовах.

Також, проведено зустріч з делегацією ландшафтного парку «Августовська пуца», під час якої обговорено можливості співпраці щодо збереження рідкісної автохтонної форми європейської бджоли медоносної, шляхом бортівництва. Цей досвід варто взяти до уваги і вивчити можливості застосування напрацювань польських колег для збереження карпатської форми бджоли медоносної.

Юрій СТЕФУРАК,
директор НПП «Гуцульщина»,
к.б.н.

Підтримка природоохоронної установи

**FRANKFURT
ZOOLOGICAL
SOCIETY**

Впродовж декількох років Національний природний парк «Гуцульщина» тісно співпрацює із Франкфуртським зоологічним товариством (ФЗТ). Завдяки плідній співпраці раніше Парк отримав форму для працівників, інструментарій SMART для проведення моніторингу біорізноманіття території ПЗФ, комп'ютерну техніку тощо.

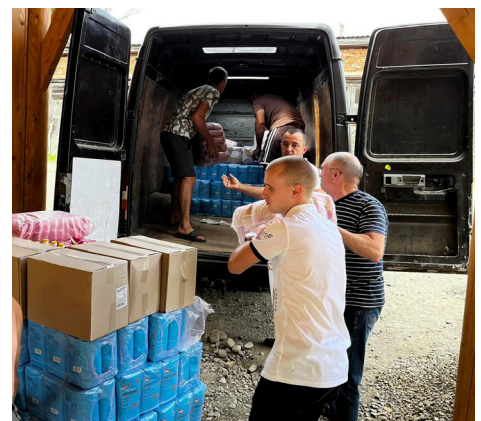
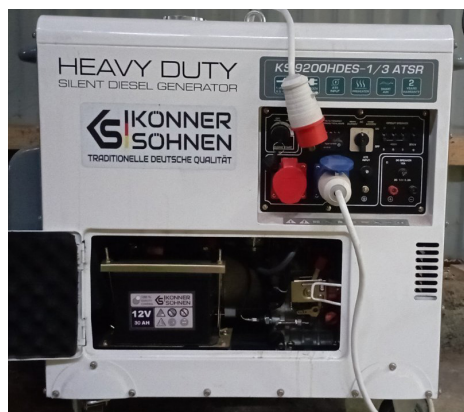
Через вторгнення російських військ на територію України багато природо-заповідних територій стали прихистком для людей, які були змушені покинути свої домівки. Не виключенням став і Нацпарк «Гуцульщина».

Завдяки підтримці партнерів Франкфуртського зоологічного товариства, внутрішньо переміщені особи місцевих

громад отримували речі найпершої потреби.

Суттєву допомогу отримав і власне Національний природний парк «Гуцульщина». Адже від початку воєнного стану всі відділи установи отримали необхідні матеріали для виконання запланованих природоохоронних заходів.

Зокрема ФЗТ надано канцелярські товари, запчастини для інструментів,

оргтехніки та автомобілів, друк інформаційний матеріалів, паливно-мастильні матеріали.

Адміністрація та колектив НПП «Гуцульщина» щиро вдячні колегам Франкфуртського зоологічного товариства за колосальну підтримку нашої установи у такий непростий для нашої країни час.

Адміністрація НПП «Гуцульщина»

Відбулась Міжнародна науково-практична конференція «Аспекти збереження природних екосистем в сучасних умовах природоохоронного менеджменту»

присвячена 20-ій річниці НПП «Гуцульщина»

20 жовтня 2022 року відбулась Міжнародна науково-практична конференція «Аспекти збереження природних екосистем в сучасних умовах природоохоронного менеджменту», присвячена 20-й річниці НПП «Гуцульщина».

Організаторами конференції виступили: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Національний природний парк «Гуцульщина», Львівський національний університет ім. І. Франка, Національна академія наук України, Лісівнича академія наук України.

Захід розпочався із молитви за Україну та благословення отця Ва-

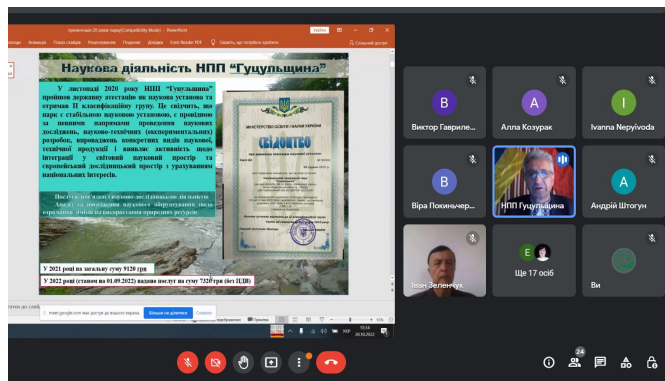
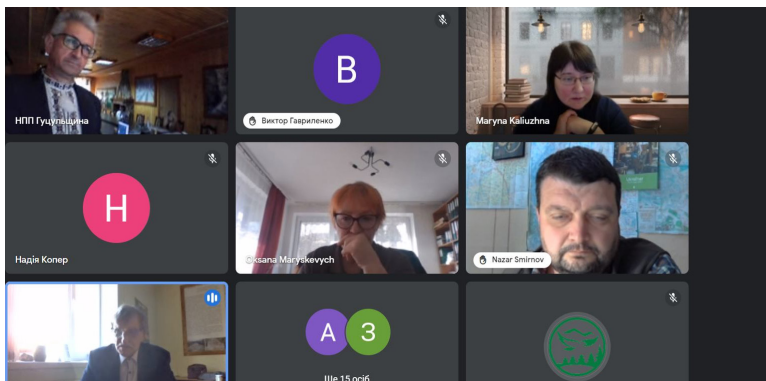
силя Павлюка. Із словами вітання до учасників конференції звернулися директор НПП «Гуцульщина», к.б.н., с.н.с. Юрій Стефурак, к.г.н., доцент Львівського національного університету Віталій Брусак, д.б.н., с.н.с., директор Інституту еволюційної екології НАН України Іван Данилик, к.б.н., п.н.с. відділу екосистемології ІЕК НАН України Оксана Марискевич, к.б.н., директор НПП «Бойківщина» Віталій Земан. Побаження плідної роботи були адресовані учасникам, також, від директора Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міндовкілля Едуарда Арустамяна, начальника управління екології та при-

родних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації Андрія Пліхтяка та д.б.н., проф., с.н.с. Інституту еволюційної екології НАН України Марини Сухомлин.

Учасники виступили із доповідями про наукові надбання та перспективи розвитку природоохоронної справи, вони отримали сертифікати, що засвідчують їх вклад у ці напрями.

За результатами конференції підготовлений збірник та прийнята резолюція конференції.

Марія ПАСАЙЛЮК,
заступник директора
з наукової роботи
НПП «Гуцульщина», к.б.н.

Другого грудня цього року відбулось 40-ве засідання науково-технічної ради (НТР) Національного природного парку «Гуцульщина».

На порядок денний були винесені наступні питання:

- розгляд проектів лімітів на використання природних ресурсів у 2023 році (доп. заступник директора, головний природознавець Копчук І.М.).

- висвітлення проекту ліміту щодо проведення експериментальних рубок з метою розроблення рекомендацій переформування похідних деревостанів

дуба червоного (доп. начальник науково-дослідного відділу Погрібний О.О.).

Традиційно на підсумковому засіданні науково-технічної ради начальники відділів доповіли про результати діяльності відділів в 2022 році та плани робіт на 2023 рік:

- проведення природоохоронних заходів в 2022 році (доп. начальник відділу державної охорони ПЗФ НПП «Гуцульщина» Магійчук А.В.);

- виконання науково-дослідних робіт в 2022 р. (доп. заступник директора з наукової роботи Пасайлюк М.В.);

- проведення еколого-освітньої ро-

боти Парку за рік (доп. начальник відділу еколого-освітньої роботи Шевченко К.В.);

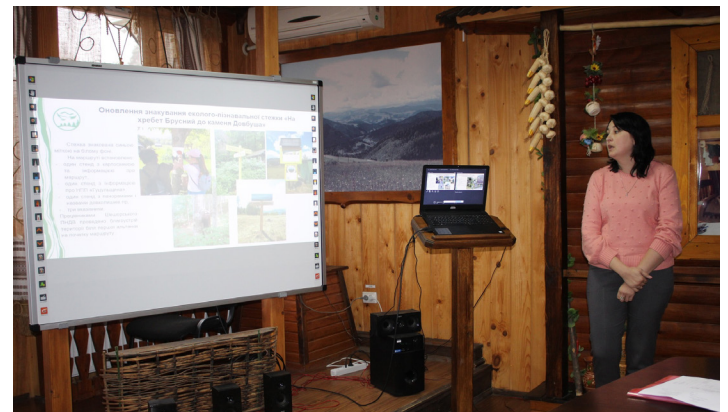
- проведення рекреаційної роботи НПП в 2022 році (доп. начальник відділу рекреації Копер Н.Є.).

Далі Стефурак Ю.П. висвітлив підсумки виконання проекту «Збереження Карпатських пралісів» у 2022 році.

Окрім цього, на розгляд членам науково-технічної ради представлено наступні питання: атестація наукових працівників НПП «Гуцульщина»; рецензії на наукові статті; звернення до комітету з питань Червоної книги України щодо внесення змін до Закону України про Червону

книгу; звернення від НТР до Вченої ради щодо присудження наукового звання старший науковий дослідник Пасайлюк Марії Василівні.

Олег ПОГРІБНИЙ,
вчений секретар НТР,
начальник науково-дослідного
відділу НПП «Гуцульщина»,
к.с.-г.н.

Фрагментарні ботанічні дослідження на території Косівщини простежуються ще з XVIII ст., вони стають більш ґрунтовними лише у 1990-х роках, що пов'язано з активізацією природоохоронного руху. Основою для створення перших природозаповідних об'єктів стали ботанічні дослідження науковців Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України д.б.н Т. Л. Андриєнко та к.б.н. О. І. Прядко. Вони фрагментарно обстежили окремі території Косівщини (урочища Ірегит, Каменистий, Каменець, Соکیلський ін.). Деякі матеріали цих досліджень були опубліковані в місцевій пресі та книзі «Пам'ятки природи Косівщини» (Пам'ятки..., 1997).

Після заснування НПП «Гуцульщина» у 2002 р., почалася детальна інвентаризація біорозмаїття, в тому числі флори. Активні флористичні дослідження, збір гербарних матеріалів на території НПП проводив начальник наукового відділу парку, к.б.н. Любомир Михайлович Держипільський. За результатами його інвентаризації у перший рік існування Парку подається 101 вид, зібраний і визначений автором. Д.б.н. Л. О. Тасенкевич сформувала перелік з ще 322 видів судинних рослин з території, що увійшла до Парку, виявлених у гербарії Державного природознавчого музею НАН України. Це переважно збори 1930-тих років (Пригородсь-

кий).

У 2004 році до інвентаризації флори, яку проводили працівники НПП «Гуцульщина», долучилися науковці Львівського національного університету ім. І. Франка (к.г.н. Б. В. Сенчина) та Інституту екології Карпат НАН України (к.б.н., І. М. Данилик). Польові дослідження зазначених науковців проводилися на територіях хребтів Брунний, Карматура, Кошелівка, Пасічна, Каменистий; потоків Коров'як, Петричила, Черленяк, Верхній Ардан. У результаті ґрунтовних польових досліджень, упродовж 2004-2005 рр., виявлено ще 460 видів рослин, з них 21 – включені до Червоної книги України і 155 – знайдені на території НПП «Гуцульщина» вперше.

У 2006-2008 рр. на території Парку почала роботу комплексна геоботанічна експедиція до складу якої, крім фахівців науково-дослідного відділу, входили провідні науковці Київського Національного університету ім. Т. Шевченка професор, д.б.н. Соломаха В.А., к.б.н. Соломаха Т.Д., Чернівецького національного університету ім. Федьковича, к.б.н. Чорней І.І., к.б.н. Буджак В.В., к.б.н. Токарюк А.І., Інституту екології Карпат НАНУ, к.б.н. Данилик І.М., Інституту ботаніки НАНУ ім. Холодного, к.б.н. Д. Якушенко, аспірантки Київського Національного університету ім. Т. Шевченка О.Мотронюк,

О. Касянчук, а також науковці Інституту дендрології (м. Познань, Польща). На озері Банському, що утворилося на місці соляної копальні (в межах міста Косова біля стадіону), Соломаха В.А. та Данилик І.М. виявили і визначили пухирник південний – *Utricularia australis* R.Br. Цей вид є новим для України.

На території Парку у 2007-2008 рр. працювали, також, науковці Львівського національного університету ім. І. Франка – к.б.н. В.І. Гончаренко (роди *Rubus* і *Rosa*), Л.М. Борсукевич (водні рослини).

Автор починає вивчати флору частини території Парку (басейну р. Пістинька) з 2005 року, у межах теми дисертаційної роботи. Завдяки співпраці з науковцями-ботаніками отримано великий об'єм знань з флористики, геоботаніки й фітосозології, які висвітлені у дисертаційній роботі. Зокрема, основними результатами дослідження є: детальний опис історії ботанічних досліджень сучасної території Косівщини; глибокий структурний аналіз флори (систематична структура, для кожного виду підібрана формула ареалу і здійснений географічний аналіз за чотирма типами ареалів, подана біоморфологічна структура флори, виконано екологічний аналіз за трьома показниками, вивчений адвентивний компонент флори); уточнене флористичне районування Українських Карпат на досліджуваній території (межі трьох флористичних

районів); проаналізовано рідкісні види флори НПП «Гуцульщина» та інших територій ПЗФ Українських Карпат, їх поширення, проблеми збереження і охорони на територіях різного типу власності й використання. «Гуцульщина».

Нині, фахівцями науково-дослідного відділу Парку, розпочато наступний етап дослідження – популяційні дослідження і моніторинг фіторізноманіття на постійних пробних площах. У Парку також активно проводяться роботи з відтворення рідкісних видів рослин.

Отже, ботанічні дослідження упродовж 20 років існування НПП «Гуцульщина» дозволили не тільки інвентаризувати флору Парку, а й провести її ґрунтовний аналіз і створити фундамент для популяційних досліджень і моніторингу. Така робота вже дозволяє частково простежувати реакцію фітобіоти на зміни клімату, її необхідно продовжувати для накопичення даних про ці процеси і розробки заходів збереження і охорони природних екосистем Українських Карпат і Прикарпаття.

Марія ТОМИЧ,
завідувач лабораторії
екологічного моніторингу
НПП «Гуцульщина»
к.б.н.

Діяльність науково-просвітницького центру

Науково-просвітницький центр (НПЦ) НПП «Гуцульщина» володіє потужною базою, яка сприяє поширенню знань про природу та формуванню екологічної культури і свідомості населення. До його складу входять лабораторія екологічного моніторингу, мікологічна лабораторія, кімнати-музеї геології, мікології, дендрології, орнітології, ентомології, інтерактивний еколого-пізнавальний центр тощо.

Біля будівлі НПЦ діє виставка під відкритим небом «Карпатська пасіка в історичному огляді – від дуплянки до розумного вулика». При відвідуванні цієї локації можна дізнатися про традиції гуцульського бджільництва.

Ще однією родзинкою НПЦ є коні гуцульської породи. Упродовж багатьох років НПП «Гуцульщина» спеціалізується на розведенні цієї породи коней, їх можна побачити на території поблизу центру.

Впродовж року науково-просвітницький центр відвідують різні категорії населення: школярі, студенти, відпочиваючі, місцеве населення. Екскурсії в науково-просвітницькому центрі відіграють важливу роль у вихованню, навчальному і розвиваючому процесах, а також є практичним посібником.

Окрім екскурсій, у інтерактивному еколого-пізнавальному центрі відбуваються різні семінари, засідання, конференції тощо.

Віра ДІЙЧУК,
провідний фахівець відділу
еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина»

Відтворюємо тис ягідний

Шкільне природоохоронне науково-дослідне відділення Шешорської гімназії ім. В. Чорновола спільно з працівниками НПП «Гуцульщина» реалізують програму «Відтворення тису ягідного», яка передбачає висаджування саджанців і висівання насіння у природних умовах, а також догляд і спостереження.

На занятті із учнями раніше зібране насіння тису закладено на стратифікацію.

Весною наступного року спільно із учасниками шкільного ПНДВ, стратифіковане насіння будуть висіяні у шкільку в розсаднику та у лісі.

Тис ягідний – унікальний залишок давніх епох. Довговічна рослина. Усі частини тису є отруйними, тому практично не поїдаються тваринами і комахами-паразитами. Також у ньому є велика кількість фітонцидів – речовин, які не дають розвиватися шкідливим бактеріям, грибам, вірусам. Через це тис називають «негний деревом».

Раніше населення колишнього Косівського повіту платило податок тисом. Отже він тут був досить поширеним. Через його унікальні властивості, і великий попит на нього тис був практично знищений в Українських Карпатах, став зникаючим видом і включений до Червоної книги України. У наших Карпатах залишилися окремі групи дерев і поодинокі дерева.

Стратифікація — це процес, в якому ми імітуємо природні умови зими для насіння рослин, щоб вони легше, швидше та краще могли прорости.

Катерина ШЕВЧЕНКО,
начальник відділу еколого-освітньої
роботи НПП «Гуцульщина»

ДРУЗІ ПРИРОДИ

Національним природним парком «Гуцульщина», за підтримки Франкфуртського зоологічного товариства, організовано та проведено 22-24 серпня літній природничий табір «Друзі природи». Учасники табору – діти, батьки яких є військовослужбовцями та беруть участь в україно-російській війні.

Упродовж трьох днів діяльності табору діти приймали участь у різноманітних квестах, веселих іграх, мандрували, смачно обідали, цікаво проводили літні канікули та насолоджувалися довколишніми краєвидами. Кожен день мав свою тематику.

Впродовж трьох днів з дітьми займалися працівники відділу еколого-освітньої роботи, вони ж і були менторами.

В таборі панувала дружня та особлива атмосфера. Було багато посмішок, хтось знайшов нових друзів та отримав корисні знання, а головне – хороший запас енергії і позитивні емоції.

День 1: «Дослідники довкілля»

В перший день учасники табору, традиційно, після відкриття та знайомства, написали на дереві очікувань свої побажання, власноруч підготували креативні бейджі, ознайомилися із програмою і, звичайно ж, взяли участь в рухливих іграх. Друга половина дня проходила у науково-просвітницькому центрі. Тут працівники науково-дослідного відділу розповіли дітям про роботу лабораторій екологічного моніторингу та мікологічної, провели екскурсію кімнатами-музеями дендрології, ентомології, геології тощо і на мить діти змогли відчувати себе науковцями-дослідниками.

День 2: «Я- відповідальний мандрівник»

Другий день табору «Друзі природи» відбувся в еколого-просвітницькому центрі «Маєток Святого Миколая». Діти були надзвичайно раді зустрічі з Миколаєм, отримали цінні настанови бути слухняними, гарно вчитися, поважати один одного. Вони також відвідали кімнати центральної садиби та прогулялися територією Маєтку. Відтак, працівники відділу рекреації НПП «Гуцульщина» підготували для «друзів природи» не лише теоретичні, а й практичні заходи, які допоможуть стати відповідальним мандрівником. Зокрема, діти дізнались про основи екологічного туризму, вчилися орієнтуватись на місцевості, палювати наплічник та розкладати намет.

День 3: «Я піду в далекі гори...»

«Я піду в далекі гори...» - тема третього дня табору. Учасники відвідали сироварню «Далекі гори» в с. Снідавка, де ознайомились з процесом виготовлення різних видів сиру та продегустували їх. Цей день був багатий на різні приємні несподіванки. Зокрема, за підтримки Франкфуртського зоологічного товариства, діти отримали подарунки – еко-торбинки та інтерактивну книгу «Підземний світ Карпат» (автор Олена Слободян). На цьому приємності для дітей не закінчились. Подолавши, квест еколого-пізнавальною стежкою «До оглядового майданчика на г. Острій», на вершині учасники табору отримали тематичні футболки, підняли Державний прапор, та разом заспівали Гімн України, адже 24 серпня всі українці святкують День Незалежності України.

Відділ еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина»

Портрет відвідувача НПП «Гуцульщина» (аналіз соціологічного опитування)

РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ладнати кожен із таких об'єктів пропускними пунктами, а також закріпити за ними окремих працівників не видається можливим. Тому основна кількість облікованих відвідувачів НПП (близько 90%) припадає на найбільший

рекреаційний об'єкт – «Маєток Святого Миколая». Як правило, це є дитяча аудиторія із Франківської та сусідніх областей, яка приїжджає до Маєтку у зимовий період. Максимум відвідин спостерігається упродовж грудня-січня, коли відзначають день Миколая (19 грудня) та різдвяно-новорічний цикл свят. Однак, наведена специфіка обліку не є свідченням того, що інші рекреаційні об'єкти Парку не відвідуються. Навпаки, рекреаційні території НПП «Гуцульщина» є досить популярними серед подорожуючих Косівщиною. В цьому ми переконувалися неодноразово під час обстеження маршрутів, місць

та зон відпочинку, а також, за кількістю відмічених геолокацій та коментарів у інтернет мережах тощо.

Тому назріло питання: хто, окрім дитячої аудиторії, відвідує територію Парку, тобто, якого соціально-демографічного профілю є необлікований турист? Для відповіді на зазначене питання, фахівцями відділу рекреації проведено соціологічне дослідження серед відвідувачів установи, зокрема, опитано близько 300 гостей, зібрано та оброблено 133 анкети. Дослідження проводилося упродовж 2020-2021 рр., переважно влітку - в час високого туристичного сезону на Косівщині. На зазначений період припадає розвиток пандемії COVID-19, карантинні обмеження щодо виїзду закордон та деяке поживлення внутрішнього туризму. Саме в цей час до адмінбудівлі установи приїжджала велика кількість неорганізованих відвідувачів, переважно сімей, зі сподіваннями побачити тут щось цікаве. Саме ці відвідувачі і стали респондентами нашого опитування.

Отже, головною метою дослідження стало виявлення соціально-демографічного профілю необлікованого туриста (тобто, якої статі, віку, професії турист приїжджає на Івано-Франківщину, зо-

крема і до НПП «Гуцульщина», де зупиняється, де харчується та як проводить час). А також, визначення пріоритетів щодо подальшого розвитку рекреації на території НПП «Гуцульщина», врахування зауважень, побажань відвідувачів для покращення та вдосконалення діяльності у галузі екотуризму.

Результати дослідження свідчать, що до національного парку приїжджають туристи з усіх куточків України, в основному містяни (83%). Більшість гостей – це жителі найближчих сусідніх областей (Львівської 16% і Тернопільської 13%). Багато серед туристів мешканців Києва 10%, Дніпропетровської 8,5%, Одеської 7,2% та Харківської 5,8% областей. У нашій вибірці представлені також іноземні туристи (жителі Польщі), частка їх незначна – 0,7%. Найбільше відвідувачів – це молодь у віці 20-35 років (47%), на другому місці вікова категорія 36-55 років (23%), значною є частка дітей (18%). Переважають туристи з вищою освітою (78%) та з постійним місцем роботи (62%). У меншості – люди без будь-якої освіти (2%) та безробітні (5%). 58% відвідувачів приїжджають до НПП «Гуцульщина» із сім'єю, 26% – з друзями, 13% – па-

83%
відвідувачі - містяни

47%
молодь 20-35 років

58%
мандрують сім'ями

86%
відвідують Парк влітку

56%
відвідують НПП повторно

Одними із видів діяльності Національного природного парку «Гуцульщина» є туристично-рекреаційна. Основою розвитку туризму та рекреації є різноманітні природні ресурси Покутських Карпат та багата культурна спадщина Гуцульщини. Серед рекреаційно-туристичних пропозицій на території установи можна виділити еколого-пізнавальні стежки, зони відпочинку, джерела мінеральних вод, букові та ялицево-букові старовікові ліси, а також, Маєток Святого Миколая, Науково-просвітницький центр, пасіка Святого Миколая та ін.

До 2019 року спостерігалася позитивна динаміка щодо кількості відвідувачів Парку і щорічно обліковувалося понад двадцять тисяч осіб. На жаль, події останніх років (пандемія COVID-19 та російське військове вторгнення в Україну) вносять свої корективи у розвиток туристичної галузі як нашої країни загалом, так і НПП «Гуцульщина», зокрема. В цей період кількість відвідувачів суттєво зменшилася і за три квартали 2022 р. становила всього 1823 особи.

Особливістю обліку відвідувачів Парку є те, що немає можливості підрахувати кількість подорожуючих екостежками, відвідувачів зон відпочинку тощо, оскільки, зазначених рекреаційних об'єктів є велика кількість і розташовані вони на площі 32271 га. Об-

рою. Є й такі, хто віддає перевагу відпочинку на самоті, їх всього 3%. Більшість туристів (86%) відвідують Парк влітку. Здебільшого люди приїжджають на дві-три доби, а деякі затримуються більш ніж на тиждень. Значною є частка транзитних візитерів (близько 30%), які їдуть до Ворохти, Яремче, Буковелю. Спрямовує їх до НПП «Гуцульщина» наявна геолокація та навігатор. Як правило, такі подорожуючі бувають тут вперше і у їх уявленні НПП «Гуцульщина» - це парк розваг і атракціонів. Зазначеним туристам важко запропонувати локацію для відвідин, оскільки це забире часу, а вони тут проїздом. Однак, деякі туристи, із цієї групи, залишаються на ночівлю у Косові і залюбки відвідують екостежки, Маєток Святого Миколая, пасаку чи Науково-просвітницький центр. Основним місцем розміщення відпочиваючих на Косівщині та візитерів Парку є місцеві садиби (72%), частина гостей приїжджає до родичів, друзів, знайомих. Найбільше спонукають до відвідин «Гуцульщини»

соціальні мережі (53%), а також, рекомендації тих, хто вже тут побував (31%).

Серед усієї кількості опитаних, 56% вдруге, а то і втретє відвідують НПП «Гуцульщина». Основною метою їх подорожі є екологічний, культурно-пізнавальний, гірський та ін. види туризму. Найбільш цікавими атракціями у Парку вони вважають Маєток Святого Миколая, екостежки «До оглядового майданчика на горі Острий», «На полонину Росохата», «На гору Михалків», «На озеро Лебедин», зону відпочинку біля адмінкорпусу, гірські річки, водоспади та ін. Потрібно зазначити, що візитери Косівщини та НПП «Гуцульщина», зокрема, це так звані «ліниві» туристи з сім'єю і дітьми, котрі не мають можливості чи бажання подорожувати з наметами і долати високі гірські хребти. При цьому, природа Косівщини якраз притягує такий сегмент туристів. Адже її низькогірні вершини під силу навіть дітям, а краєвиди, чисте повітря, ліси тощо,

нічим не поступаються високогірним.

У більшості відвідувачів Парку залишається позитивне враження від рекреаційних об'єктів та територій і вони залюбки порадили б відвідати установу своїм друзям, родичам та ін. Однак, чимало є пропозицій та зауважень. Зокрема це стосується розвитку рекреаційної інфраструктури, стану доріг, інформаційного забезпечення, засміченості зон відпочинку. Остання проблема надзвичайно актуальна і болюча. Її провокує окремий сегмент недоброросівських туристів. Часті еко-толоки працівників парку та велика кількість інформаційних, еколого-просвітницьких стендів не мають ніякого значення для таких горе-туристів.

Отже, проведені дослідження свідчать, що серед необлікованих відвідувачів НПП «Гуцульщина» переважають молоді люди, які подорожують сім'єю. Метою їх подорожі є відпочинок на свіжому повітрі, купання у гірській річці, відвідини не високих гір довкола Косова і с. Шешори, місцевих музеїв гуцульської творчості, різноманітних майстер-класів. Фахівцям Парку доцільно зосередити увагу на розвитку рекреаційної інфраструктури та збільшенні цікавих пропозицій рекреації та екотуризму.

Надія КОПЕР,
начальник відділу рекреації
НПП «Гуцульщина», к.г.н.

Лист до Святого Миколая

«Добрий день, Святий Миколаю! Мене звали Віталій. Мені 9 років. Навчаюся у 3 класі. Цього року я старався бути чемним, добре вчився, слухав маму, допомагав бавити молодшого братика. Тому, дуже прошу тебе, не принось мені жодних подарунків, а тільки зроби так, щоб закінчилась війна і мій тато повернувся додому живим.»

Щороку на адресу Маєтку Святого Миколая НПП «Гуцульщина» надходять тисячі листів від дітей, молоді та дорослих. Кожен дописувач в кількох реченнях викладає на папері те, що наповнює його душу й серце, що радує чи тривожить, окрилює чи гнітить.

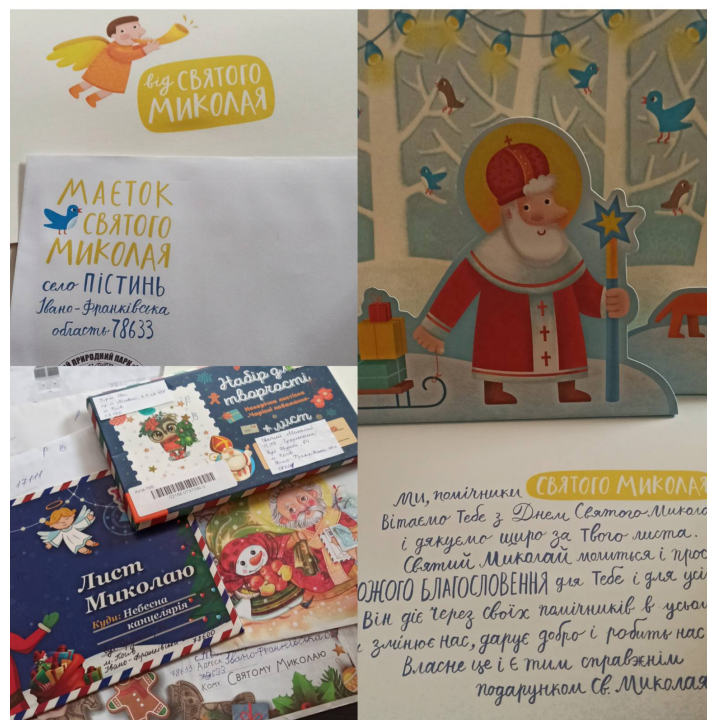
Починаючи з 2014 року Святий Миколай отримує листи від дітей, долі котрих торкнулася війна. В них біль і сльози переплетені з глибокою надією й вірою в перемогу правди, добра і любові.

А цьогоріч чи не кожен лист – від дитини війни, бо з початком повномасштабного вторгнення російських військ в Україну всі маленькі громадяни нашої держави мріють про одне – справедливий мир і перемогу українського народу над ворогом! Діти активно долучаються до волон-

терства, готують малюнки та листівки для воїнів, моляться за наших захисників і захисниць.

На превеликий жаль, багато маленьких українців вже ніколи не зможуть написати листа чи отримати подарунок від Святого Миколая, бо їхнє життя забрав безжальний ворог. Пам'ять про загиблих внаслідок війни українців ніколи не зітре плин часу.

Та, попри надважкі випробування, українська нація залишається незламною і наші діти продовжують вірити в дива. До Маєтку Святого Миколая знову надходять листи, автори яких зможуть отримати відповіді від Чудотворця завдяки Фонду Мазепи Православної Церкви України, який надав НПП «Гуцульщина» цікаві тематичні листівки-відповіді, конверти та поштові мар-

ки. Тож, щиро дякуємо нашим колегам за сприяння і підтримку, бо сьогодні, як ніколи, українські діти потребують уваги, душевного тепла і любові.

Василь ПАВЛЮК,
начальник РВВ ЕПЦ

Разом до Перемоги!

Слава Україні!

Героям Слава!

**«Маєток Святого Миколая»
НПП «Гуцульщина»**

МАЄТКУ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

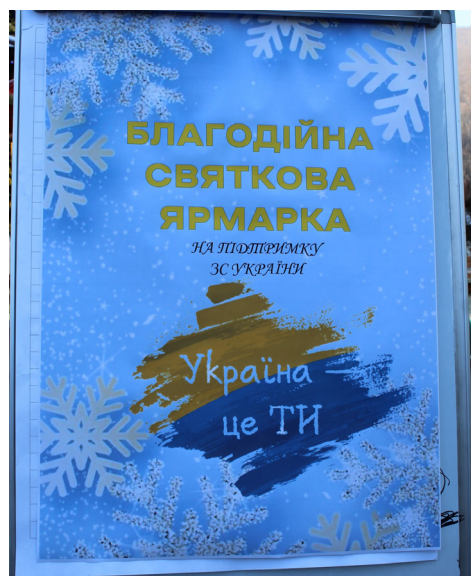

В цей день Національний природний парк «Гуцульщина» вкотре щиро запросив усіх бажаючих на святкове дійство до «Маєтку Святого Миколая».

Святий Миколай, на своєму обійсті, радо зустрічав гостей. Всі, хто завітав до Маєтку, мали змогу взяти участь у майстер-класі з виготовлення традиційного різдвяного павука та новорічно-різдвяної іграшки, прогулятися будиночком Миколая, долучитися до благоїної ярмарки, поласувати смачним карпатським чаєм із тістечками біля Миколаївської ватри, зробити багато гарних фото.

Цьогоріч особлива увага Миколая була присвячена дітям полеглих воїнів. Особливим гостем свята та помічником Святого Миколая став директор департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України Едуард Арустамян. До придбання подарунків для дітей долучилася профспілка Міністерства.

Також гостями цьогорічного свята стали очільники Косівської громади і району та сусідніх Національних природних парків.

19 грудня на Маєтку Святого Миколая НПП «Гуцульщина» відбулася благоїйна ярмарка на підтримку Збройних сил України.

Під час ярмарки працівники Парку реалізовували власну домашню випічку, сувенірну продукцію, новорічні прикраси.

Спільними зусиллями, під час ярмарки, вдалося реалізувати продукції на суму 8233 грн.

Щиро дякуємо усім хто долучився до благоїної справи. Віримо, що навіть такими маленькими кроками, перемога стає все ближче, а кожна зароблена гривня зможе допомогти Збройним Силам України.

За зібрані кошти придбано генератор для одного зі співробітників парку, який захищає нашу землю.

Матеріал підготувала
Юлія СТРИНАДЮК,
заступник начальника відділу
рекреації НПП «Гуцульщина»

У 2020 році на участку «Скалка», що в урочищі Голиця, за ініціативи колективу національного природного парку «Гуцульщина» була оновлена капличка Божої Матері. Символічно, що освячення каплички відбулось 14 жовтня - на свято Покрову Пресвятої Богородиці.

З того часу з ініціативи священника УГКЦ о. Романа Іванюлика кожного місяця 13 числа тут відбуваються молебні. Працівники НПП, парафіяльна Спільнота Матері в молитві та всі бажаючи, моляться до Пресвятої Богородиці в намірі миру в Україні та за наших воїнів і всіх хто долучається до спільної перемоги.

Діяльність первинної профспілкової організації НПП «Гуцульщина»

2022 рік став випробуванням для кожного із нас, викликом українській нації, символом нескореності України. В цей важкий час важливо було підтримати наших воїнів, ЗСУ та надавати допомогу потребуючим членам профспілки.

Діяльність ППО НПП «Гуцульщина» була скоординована саме у цих напрямках.

На організацію культурних заходів в 2022 році витрачено 36800 грн.

Матеріальна допомога була надана

мобілізованим воїнам ЗСУ на загальну суму 9000 грн.

Ювілярам, а їх у 2022 році було 14, було виділено 11200 грн.

Також профспілка виділяла кошти на лікування (2500 грн) та, на жаль, на поховання члена профспілки (6000 грн). Різного роду оголошення в газеті «Гуцульський край» вартували 1600 грн.

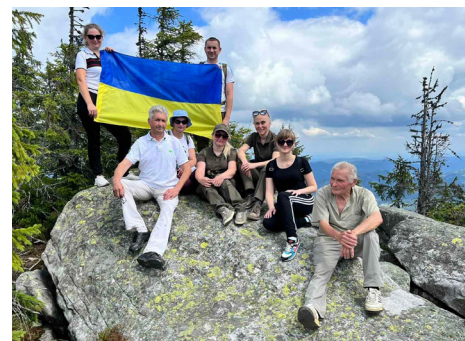
За фінансової підтримки профспілки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України придбані подарунки для дітей загиблих воїнів із Косівщини, які вручав Едуард Аруста-

мян – директор Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 19 грудня на святі Миколая Чудотворця.

Також профспілка розглядала внутрішні звернення від працівників парку та дбала про інтереси своїх членів.

Сподіваємося, наступний рік принесе нам Перемогу, а разом із нею і зміниться профіль профспілкових витрат.

Марія ПАСАЙЛЮК,
голова ППО НПП «Гуцульщина»

Підгодівля диких тварин - запорука їх збереження!

Зима є важким випробуванням для лісової фауни, представники якої дуже часто страждають в цей період від нестачі природних кормів. Тому працівники СДО НПП «Гуцульщина» заздалегідь подбали про зимовий запас для диких тварин. Заготовили сіно, кормові віники, завчасно провели ремонт годівниць та облаштування солонців.

За даними обліку мисливської фауни в НПП «Гуцульщина» станом на 01.01.2022 року числиться 27 особин Оленя благородного, 130 особин Козулі європейської та 46 особин Кабана дикого. У науково-просвітницькому центрі НПП «Гуцульщина» також утримується 10 голів коней гуцульської породи, з метою їх збереження та розведення для використання в кінному туризмі та іпотерапії, які також потребують підгодівлі.

Для забезпечення тварин вітамінами та мікроелементами необхідно включити в раціон концентровані та соковиті корми, а також кормову сіль.

Благодійну допомогу у вигляді кормів: овес – 3 т.; коренеплоди – 900кг.; соляні брикети – 100кг. нам надала благодійна організація «БФ ЮАЕНІМАЛС».

Щиро дякуємо за дуже вчасну допомогу!

ШАФРАН ГЕЙФЕЛЯ

CROCUS HEUFELIANUS HERB.

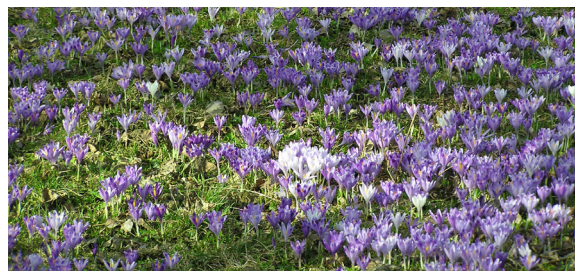
Шафран Гейфеля – багаторічна трав'яна рослина висотою 10-12 мм. Кожен екземпляр має 2-3 лінійні листки 2-7 мм завширшки, 8-17 см завдовжки, з сріблястою смужкою по осі вздовж усього листка. Квітки поодинокі. Цвіте у березні-квітні навіть при наявності снігового покриву у проталинах. Плодоносить у травні-липні. Плід – тригнізда коробочка. Розмножується насінням, рідше бульбоцибулинами.

Вид належить до родини *Iridiaceae*.

Карпатсько-балканський гірсько-альпійський вид на північно-східній межі ареалу. Поширений у Східних та Південних Карпатах і Балканах. В Україні – в усіх висотних поясах Карпат, у Передкарпатті, Прут-Дністровському межиріччі (Хотинській височині), Західному Поділлі.

На території парку та суміжних луках, у садах утворює великі за площею популяції щільністю до 150 особин на 1 м кв. У лісових масивах – стрічкоподібні, приурочені до узлісь, узбічч доріг і лісових галявин.

У рівнинних, передгірських та середньо-гірських місцевостях приурочений як до лук, так і лісових фітоценозів. У високогір'ї переважно є компонентом лучних угруповань.

Загрозою для виду є зривання на букети, витоптування, освоєння місцезростань шафрана

Охороняють на території Карпатського БЗ, «Медобори» та ПЗ «Горгани», Карпатського, «Синевир», «Вижницький», «Подільські Товтри», «Сколівські Бескиди» НПП та низки заказників, пам'яток природи і заповідних урочищ. Заборонено збирання витоптування, організацію нових місць рекреації, надмірний випас, викопування бульбоцибулин.

Шафран поширений по всій території НПП «Гуцульщина», у рівнинній частині на луках зафіксовані великі популяції високої щільності. Вид значно поширений у садах. У лісових масивах популяції мають іншу конфігурацію і щільність, вони стрічковидні. На луках спостерігається скорочення чисельності і щільності популяцій внаслідок припинення випасу і сінокосіння, а також зміни режиму зволоження його місцезростань. Вид потребує моніторингу і контролю режиму сінокосіння.

Дорогі наші ювіляри!

Зичимо міцного здоров'я, щастя й добробуту, успіхів у роботі, життєвих сонячних днів і довголіття, а також натхнення у плідній праці на благо нашої держави!
Адміністрація та колектив щиро вітає:

Бойчука Михайла Михайловича з 70-річчям

Копчука Миколу Іванович з 65-річчям

Бейсюка Петра Івановича з 55-річчям

Соколюка Василя Володимировича
Лесюк Марію Петрівну з 50-річчям

Томич Марію Василівну
Копчука Івана Миколайовича
Пасайлюк Марію Василівну
Савчука Михайла Михайловича з 40-річчям

Атаманюка Василя Миколайовича
Кифорак Тетяну Іванівну
Пецюка Дмитра Васильовича з 30-річчям

Попадинця Остапа Миколайовича з 25-річчям

Засновник і видавець НПП «Гуцульщина»
Свідоцтво про державну реєстрацію
ІФ №512 від 12.03.2004 року
Наша адреса:
вул. Дружби, 84 м. Косів
Івано-Франківська область;
тел./факс (03478) 2-37-09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року

Видруковано
Шеф-редактор
Юрій Стефурак
Редактори

Любомир Держипільський
Надія Копер

Комп'ютерний дизайн та верстка
Катерина Шевченко

Офіційний сайт НПП «Гуцульщина»
www.nnph.if.ua
Слідкуйте за нашими оновленнями:
www.facebook.com/npp.guzulschyna/